

JÁKOBOVY ÚTĚKY A BOJE

(Krnov, 17.11.2024)

I.čtení: I. kniha Mojžíšova 25,20-34

II.čtení: I. kniha Mojžíšova 32,25-32

Každý člověk má v sobě nějakou velikou touhu, velký sen, o který v životě usiluje, za kterým jde a pro který je ochoten mnoho obětovat. Někdy člověk pro uskutečnění své vize dokáže skutečně vybičovat své síly na maximum, někdy až za hranice možného. Někdy ovšem na druhou stranu bohužel dosažení svého snu obětuje zásady – snaží se svého cíle dosáhnout za každou cenu a účel pro něj světi prostředky.

Je zlé, když se člověk pro dosažení svých cílů zřekne morálky, když začne ubližovat bližním, a často právě svým nejbližším. Říká se, že člověk jde přes mrtvoly – prostě se nestará o to, jaké jsou důsledky jeho činů pro druhé lidi.

Díky Bohu ovšem svědomí není jen tak něco, co se dá lehce zahodit; snadno se ho zbavit nedá. Většinou před ním člověk začne utíkat – zrychluje svůj životní styl, začíná nové a nové aktivity, aby se nemusel zastavit a podívat do očí svým vinám. Bojí se, a tak prchá...

Úprk ovšem není řešení. Může se ovšem lehce stát, že ho následky jeho činů doženou, nebo ještě spíš – uženou. Dostane se do bodu, kdy už dál utíkat nemůže; jeho vlastní nedořešené problémy ho dostihnou a on nemůže více uhýbat.

Jako Jákob:

- už od malička bral jako křivdu, že byl druhý. Dokonce už při porodu se snažil bratra odstrčit. Ovšem – nepovedlo se mu to...

- svou druhost nesl jako jako handicap, jako břemeno. Zoufale toužil po něčem větším, zoufale chtěl být prvním; a to za každou cenu, včetně vydírání nebo podvodu...

Zvláště to koresponduje s celou rodinnou historií – mnohé z příběhů biblických praotců jsou školními ukázkami pokřivených vztahů: závisti, soupeření, nadržování, apod.; jen si vzpomeňte:

Abraham: Sára x Hagar, Izák x Izmael

Izák: Ezau x Jákob

Jákob: Lea x Ráchel, Josef x ostatní bratři...

Jákob usiluje o požehnání... ale jak! Nejdříve vyloudí z bratra prvorozenství, jako by to bylo něco, co se dá koupit za mísu šošovice. Pak ho oloupí o otcovské požehnání rafinovanou lstí. V tu chvíli se to tvářilo jako řešení, ale ve skutečnosti mu to uspokojení nepřineslo; a navíc si vysloužil zlobu svého bratra.

Takže prchá, a zase podvádí a je podváděn...

Malá odbočka: uprchnul ke strýci Lábanovi – který žil v oblasti Babylóna! Jákobův exil připomíná vyhnanství celého Izraelského národa po zničení Jeruzaléma. A jakoby pokračovali v rodové tradici – z Bible můžeme vyčíst, že i tato velká porážka izraelského národa je zaviněna mimo jiné politikařením králů a zrazováním spojenců.

Celý Jákobův život je série různých útěků před někým nebo něčím.

Mnoho let mu trvalo, než se odhodlal obrátit zpět a vzít na sebe riziko setkání s vlastní minulostí. A možná se ani neodhodlal, jen prostě už nebylo kam utéct...

Četli jsme o jeho zápase před tím, než se po létech setká s bratrem. Je to jeden z nejtajuplnějších biblických textů vůbec.

S kým se to tu setkal?

Bible nám to neprozradí. Je to jakási tajuplná duchovní osoba, spíše symbol než skutečnost – něco jako Abrahmův Malkisedek, Gedeonův posel Boží nebo Eliášův anděl v poušti.

Badatelé se o tom dohadují - mohla to být předsunutá hlídka Ezauova, mohl to být Ezau sám, mohl to být nějaký místní vodní démon...

Příběh ovšem naznačuje něco víc: už tím, že se onen cizinec nepředstaví. Tak jako později odmítl Mojžíšovi Hospodin sdělit své Jméno. Navíc závěr příběhu zmiňuje výslovně, že Jákob bojoval s lidmi i s Bohem a obstál.

Tady se ten souboj ukazuje víc jako psychologická sonda, jako symbolický čin, jako výraz Jákobova zápasu o požehnání, touhy, která ho vedla stále jedním směrem a které se po celý život nepustil...

Na Jákoba dolehly jeho viny, dohnala ho jeho minulost... Anebo se rozhodl konečně přestat utíkat a se svou minulostí se poprat a vypořádat.

Tento životní, osobní zápas zde má až fyzickou podobu – jakéhosi chlapa, který se na něj vrhne, který si na něho počíhá a přepadne ho.

Jákob má někde kolem sebe velký zástup lidí – děti, služebnictvo – ale v tomto zápase stojí zcela sám, osamocený. Nikdo jiný ho za něj nemůže vybojovat.

V našich životních zápasech nakonec stojíme sami – nikdo je nemůže podstoupit místo nás, nemáme žádného náhradníka, nemůžeme se vymluvit na někoho jiného. Člověk stojí sám před Bohem.

Jákob bojuje dobře. Život ho zocelil a rve se udatně a nezdolně. Tentokrát už nevymýšlí žádnou fintu. Možná si uvědomil, že by tady ani žádná nepomohla.

Je to těžký zápas – boj s vlastní minulostí a se vším, co člověk pokazil a nemůže už vrátit zpátky.

Jákob bojuje dobře a vyslouží si nové jméno. Se jménem se mění celý charakter člověka.

Nové jméno zní: Izrael = Bojuje Bůh. Sám Hospodin se tím hlásí k onomu zápasu. Bůh Jákoba chválí: bojoval s Bohem i lidmi a obstál.

Možná bychom mohli dodat: bojoval taky sám se sebou – a tentokrát jsi obstál.

Od této chvíle už Jákob neutíká.

Jde vstříc bratrovi, smířen. Najednou se dokáže smířit s tím, koho oklamal, dokáže vyznat vinu a prosit o odpuštění. Pochopí, že ani ten nejvznešenější cíl se nedá prosadit nekalými prostředky, přijde na to, že dobré vztahy mezi lidmi jsou nejvzácnějším životním cílem a lituje svých špatností.

Jen tímto způsobem, a právě jen takto může odpuštění dosáhnout.

Sestry a bratří, možná v sobě nosíme velkou touhu, která pro nás znamená mnoho. Možná jsme občas v pokušení dosáhnout svých cílů i ne zcela čistým způsobem. A někdy se nám naopak chce vzdát, uhnout, utéct před zkouškami a nejistotami.

Pán Bůh chválí usilovnost a vytrvalost v našem životním hledání a zápasení. Jákob byl pochválen, že tak vytrvale bojoval s Bohem i s lidmi.

Hospodin člověku dává životní cíl a úkol, každému jeho vlastní a osobní, a je rád, když tohoto úkolu dosáhneme nebo aspoň, když pro to uděláme skutečně co nejvíc. Boží požehnání dostává ten, kdo se snaží, ne ten, kdo jen složí ruce do klína a čeká, až se všechno udělá samo.

Zároveň ovšem Hospodin stanovuje mantinely našemu usilování: požehnání ani ničeho dobrého nelze dosáhnout na úkor druhých, ubližováním a podvody, zapřením svědomí. Pán Bůh nás zve, abychom si udělali pořádek ve svém životě, abychom se postavili čelem svým chybám a vinám, abychom skoncovali s obavami a strachováním. Je to dost těžké a nepříjemné, ale Jákobův příběh nás ujišťuje, že Bůh je v tom s námi – jako průvodce ve všech zkouškách, ale také jako ten, kdo posiluje naše svědomí a nedovolí nám utíkat do nekonečna.

Proto se nebojme postavit problémům, a třeba i svým chybám a vině přímo, čelem. Bojujme dobrý boj víry – a vybojujme si skutečné Boží požehnání...

Pane Bože,

Provázel jsi Jákoba na jeho cestách, byl jsi s ním dokonce i když prchal před následky svých činů. Provázej tak i nás, když se všelijak motáme a nevíme, kudy si rady.

Pane Ježíši Kriste, děkujeme Ti za to, že jsi velký díl našeho boje vzal na sebe a že jsi dokonce zemřel, aby naše viny byly sňaty a hřích odpuštěn.

Prosíme posiluj každého z nás k životu ve Tvé Pravdě, lásce a spravedlnosti.

AMEN!